

NOTAT. INNSPILL TIL HØRINGSUTTALELSE

INNLEDNING

Tittelen er forkortet fra «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi» til bare «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora». Det er en samlebetegnelse og medfører ingen realitetsendring i virkeområdet til NESH.

Det juridiske fakultet mener:

Selv om fakultetet har forståelse for ønsket om å forkorte tittelen, vil det for rettsvitenskap sin del være en fordel å videreføre dagens tittel. Rettsforskningen hviler på en annen forskningsmetodikk og metode enn samfunnsvitenskap og humaniora.

GRUNNLEGGENDE FORSKNINGSETISKE PRINSIPPER

Utgangspunktet for forskningsetikken er samlet i en ny innledning om «Grunnleggende forskningsetiske prinsipper», som gir en oversikt over forskningens normer og verdier, samt hvem som har ansvaret for forskningsetikken og hvem forskningen og forskere har forpliktelser overfor.

Sosiologisk institutt mener:

Under *Grunnleggende forskningsetiske prinsipper/Ansvaret for forskningsetikken* foreslår instituttet at undervisning og veiledning i forskningsetikk også bør legge vekt på en sterkere

bevisstgjøring rundt det en kaller diskutabile forskningspraksiser (omtales ofte som QRP

«Questionable Research Practices» i litteraturen rundt dette).

Senter for vitenskapsteori mener:

Overskrifta "Generelle forskningsetiske prinsipper" (s. 4) samsvarer ikkje med innhaldet i innleiinga. Forslag: endre tittelen til "Innledning" som i 2016-versjonen av NESH.

I 2016-utgåva av retningslinjene kom delen om dokumentets formål aller først i innleiinga, noko som tydeleg signaliserte relevansen av dokumentet til studentar og forskarar. Delen om dokumentets føremål kjem no seint i kapittelet (s. 6-8) under tittelen "Avgrensning og virkeområde". Forslag: flytt til første del av innleiinga.

Siste del av setninga «*Retningslinjene har fem deler (A–E) som angir ulike forskningsetiske forpliktelser, og som utdyper hvem forskere har ansvar overfor*» (s 8) er misvisande. I innleiinga er det nemnt at nokre av retningslinjene gjeld forskarar, andre gjeld institusjonar, leiarar, eller oppdragsgjevarar, og mange gjeld alle. Forslag: Stryk "og utdyper hvem forskere har ansvar ovenfor".

Under avsnittet *Avgrensning og virkeområde*. Setninga "Forskningsetikken omfatter alle mennesker, også indirekte berørte, avdøde personer og kommende generasjoner" (s. 7) signaliserer ei for *vid* avgrensning "alle mennesker", og er likeeins ulogisk i det den synest å postulere at "alle menneske"

ikkje utan vidare inkluderer "indirekte berørte". Forslag til endring: Forskningsetikken omfatter alle involverte og berørte parter i forskning.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap mener:

I avsnittet om forskningens normer og verdier (s.4) kunne vi ønske en nærmere utredning av hva som legges i begrepet *akademisk frihet*. Universitets- og høyskoleloven, der denne er lovfestet, dekker ikke hele forskersamfunnet og deler av instituttsektoren faller utenfor. Forsøket på å grunnlovsfeste den akademiske frihet i 2014, ble som kjent avvist av Stortingsflertallet med referanse til at yringsfrihetsparagrafen dekket dette. Det er viktig å avklare forskjellen og betydningen av den akademiske friheten i et samfunn der skillet mellom kunnskap og mening utfordres og rammevilkårene for fri søken etter kunnskap og erkjennelse står under press.

Fakultet for kunst, musikk og design mener:

Av høringsnotatet går det frem det at retningslinjene for samfunnsvitenskap og humaniora også kan anvendes i kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) og museal praksis (side 7 i notatet). Gjennom UHR-KDA er det imidlertid nasjonal enighet om at det a) er nødvendig å lage veiledende nasjonale retningslinjer som institusjonene kan bruke i internt arbeid og at det b) antagelig må opprettes egen nasjonal etisk komité for KU-feltet. Det skal nå nedsettes en spesialistgruppe som arbeider videre med saken. Institusjonene i UHR-KDA er opptatt av at dette arbeidet må ses i forhold til eksisterende etiske kjøreregler på institusjonene, slik at vi får overordnede rammer og ikke to sett med retningslinjer. Man bør også se på det som er felles med retningslinjer for vitenskapelige disipliner, samtidig som at kunstneriske perspektiv ivaretas.

I forskning som omfatter ulike kunstformer vil det være rettighetsproblematikk knyttet til kunstneriske produkt eller resultat som kan komme i konflikt med generelle forventninger til open access. Det nasjonale prosjektet ARIIS omfatter systemer for rettighetsklarering av kunstnerisk utviklingsarbeid som kan løse slike utfordringer.

DEL A FORSKERFELLESKAPET

Tidligere del D er flyttet frem for å fremheve de vitenskapsinterne normene. I denne delen omtales blant annet atferd som er uforenelig med god vitenskapelig praksis som plagiat. Her er også to nye retningslinjer om 7) Fabrikking og forfalskning og 8) Fordreining og forvrengning. Del A) inneholder også nye retningslinjer om 4) Vitenskapelig publisering, 12) Internasjonalt samarbeid og 13) Risiko og sikkerhet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener:

Pkt. 9. Deling av forskningsdata, 3. avsnitt: "Det kan være særlig aktuelt i *omfattende* registerforskning, internettforskning og stordataforskning hvor muligheten for re-identifisering eller bakveisidentifisering er stor." Vi foreslår at 'omfattende' strykes, det er ikke slik at registerdataforskning alltid er på store datasett, slik at det her potensielt ilegges en uheldig begrensning.

Sosiologisk institutt mener:

Pkt. 2 Kollegiale forhold, siste avsnitt lyder "De fleste fag er preget av konkurrerende skoleretninger og uenighet om vitenskapsteoretiske grunnlagsspørsmål. De som er ansvarlige for faglig bedømmelse av andres arbeid, må være villige til å ta opp til seriøs vurdering argumenter og tenkemåter som er anerkjent i andre forskningstradisjoner enn deres egne. Faglige bedømmelser skal være preget av

faglig grundighet, saklighet og åpenhet." Instituttet peker på at retningslinjene bør gi konkrete råd med hensyn til hvordan dette skal understrekes og sikres i ulike sammenhenger.

Pkt. 9. Deling av forskningsdata. Instituttet peker på det bør aksepteres at det ikke alltid vil være aktuelt med deling og gjenbruk av data (feltnotater og intervju) for andre forskere. Instituttet viser til at en del kvalitativ forskning i stor grad er tillitsbasert og at deling av slike data vil kunne ødelegge tilliten som forskningen er avhengig av.

Det juridiske fakultet mener:

I utkastet (pkt. 8) er «fordreining og forvrengning» foreslått innført som selvstendige kriterier for hva som er uforenlig med god vitenskapelig praksis. Disse skal komme som tillegg til «fabrikkering og forfalskning». Vi savner en grundigere diskusjon om behovet for å innføre nye kriterier. Det er vanskelig å skille mellom dårlig håndverk og uetisk opptreden med et slikt kriterium. Dessuten kan forslaget lett føre til en rekke saker med innsigelser fra forskere som er misfornøyd med andre forskeres forskningsarbeid, mens det i realiteten dreier seg om faglig uenighet.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap mener:

Pkt. 1 God henvisningsskikk. Dette er et viktig punkt, og en sentral del av forskningsetikkundervisningen i våre fag. Her kan oppfordringen til detaljert henvisning som kan forenkle sjekking og etterprøvnbarhet, få en langt sterkere poengtering. Etterprøvnbarheten kan i praksis bli illusorisk ved f.eks. enkel namedropping uten sidetall. Enkle, men tydelige og utførlige henvisninger forebygger plagiater (pkt 6). I tilknytning til dette kan også forholdet mellom juridisk og forskningsetisk forståelse av plagiater forklare mer utførlig. Bruk av andres arbeid f.eks. gjennom parafisering er en daglig utfordring i arbeidet med veiledning og vurdering av studentarbeider.

DEL B FORSKNINGSDELTAKERNE

Del B er omskrevet for å fremheve det etiske samtykket til deltakelse i forskning og hva dette innebærer. Det er lagt vekt på at etisk samtykke er noe annet enn det juridiske samtykket ved behandling av personopplysninger. Her er det også et nytt punkt om 29) Fremtidige generasjoner.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener:

Pkt. 24. Tilbakeføring av resultater. Nest siste setning er "Forskere må tilrettelegge resultatene slik at sentrale funn og innsikter formidles på en måte og på et språk som er forståelig for mottakerne." Denne setningen bør presiseres og avklare om det er forskningsdeltakere det refereres til.

Institutt for sosialantropologi mener:

I pkt. 23 Lagring av forskningsmateriale står det "Allerede før innsamlingen av data starter,

må det være avklart om materialet skal tilintetgjøres eller ikke ved avslutning av prosjektet. Hvis det skal lagres, må det framgå tydelig hvordan og i hvilken form."

Instituttet peker på at sosialantropologisk forskning tar lang tid, og at antropologisk feltforskning forutsetter en rimelig grad av språklig kompetanse. Gitt at mange arbeider i områder der det ikke er vanlig å kommunisere på språk man kan på forhånd, innebærer det første feltarbeidet ofte å lære et helt nytt språk fra grunnen. Denne investeringen utnytter svært mange antropologer gjennom hele karrieren, og det betyr at tillitsrelasjonene forskeren etablerer forsterkes og utvides hver gang vedkommende kommer tilbake. Slik gjensidig tillit er avgjørende for kvaliteten på informasjonen som gjøres tilgjengelig for forskeren: kvaliteten tenderer mot å bli høyere over tid. Mange antropologer

ønsker å utnytte de samme nettverkene over lang tid, ofte flere tiår. Derfor er det problematisk å skulle slette tidligere notater. Kravet om sletting av denne type data vil derfor ha negative konsekvenser for kvaliteten av sosialantropologisk forskning.

Senter for vitenskapsteori mener:

Punktet Habilitet kan gjerast meir konkret og med fordel spesifisere moglege interessekonflikter. Til dømes slik: "Dersom det kan reises tvil om habilitet eller mulige interessekonflikter for eksempel ved bistillinger, sidegjøremål og hverv, kan dette bidra til å svekke forskeres tillit både i fagmiljøet og i offentligheten."

Overskrifta Forskningsdeltakerne signaliserer ei for *snever* avgrensing, særleg med tanke på at termen også skal dekkje framtidige generasjonar og avdøde. Det verkar forsert å karakterisere avdøde og ufødde som deltakarar i forskning. Forslag: Endre overskrifta til Forskningsdeltakerne og andre berørte.

Forslag om at overskrifta Kollegiale forhold blir omformulert til Faglig fellesskap for å understreke at vitskapleg kunnskap vert til i samarbeid med andre.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap mener:

Pkt. 20 Anonymisering - I høringsinnspillet står følgende: Forskere må være oppmerksom på forskjellen mellom anonymisering, aidentifisering og reidentifisering: Anonymisering betyr at forskere sørger for at personopplysninger og annen informasjon ikke kan spores tilbake til et enkelt individ; aidentifisering vil si at forskere sitter på en koplingsnøkkel som kan knytte denne informasjonen til individet; re-identifisering innebærer at individet kan identifiseres på nytt av forskere ved hjelp av denne informasjonen. I alle slike tilfeller skal forskningsdeltakernes anonymitet være garantert, både ved publisering og annen offentliggjøring.

I våre fag vil en ofte, dersom en ikke identifiserer en informant, aidentifisere vedkommende. Det vil altså eksistere en koblingsnøkkel som knytter personopplysninger til forskningsdeltakeren. Til tross for anonymisering/aidentifisering vil likevel et personlig narrativ kunne avsløre identiteten til en informant i enkelte tilfeller. Setningen «I alle slike tilfeller skal forskningsdeltakernes anonymitet være garantert, både ved publisering og annen offentliggjøring» gir ikke god mening i denne sammenhengen. Denne setningen bør slettes, da en slik garanti ikke ville kunne gis. Avhengig av konteksten vil *informantens fortelling* kunne bakveidentifisere informanten.

DEL C GRUPPER OG INSTITUSJONER

Del C er ikke vesentlig forandret, men rekkefølgen er endret ved at ansvaret til 33) Offentlig forvaltning og 34) Private bedrifter og organisasjoner er flyttet til slutt. Retningslinje 32) Kulturhistoriske kilder er utvidet fra primært å omfatte menneskelige levninger til også å omfatte andre typer materiale. Nasjonalt utvalg for forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget) har utarbeidet egne veiledere for forskning og forvaltning på dette området.

Institutt for sosialantropologi mener:

Høringsnotatet *del C Grupper og institusjoner*, særlig pkt. 31. *Kulturelle og sosiale grupper* omhandler sosialantropologers spesialområde. Institutt for sosialantropologi er helt enig i teksten i første avsnitt. I andre avsnitt er instituttet også helt enig i første del av avsnittet (første setning), men stiller spørsmål ved setningen "Forskere må sette hensynet til andre fundamentale verdier og allmenne

menneskerettigheter foran hensynet til respekt og anerkjennelse av kulturelle forskjeller". Instituttet peker på at det ikke er i forskningens interesse at respekt og anerkjennelse av kulturelle forskjeller underordnes andre verdier, og spør hva som menes med denne formuleringen. Instituttet viser til at det uten tvil finnes

mange kulturelle praksiser verden over som enkelte finner støtende, men at forskning på dette også er sentralt i sosialantropologien. Institutt for sosialantropologi foreslår å stryke setningen "Forskere må sette hensynet til andre fundamentale verdier og allmenne menneskerettigheter foran hensynet til respekt og anerkjennelse av kulturelle forskjeller." I sin helhet på grunn av at setningen både er uklar og potensielt misvisende.

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap mener:

Pkt 32. Kulturhistoriske kilder - Dette punktet tar i høringsdokumentet primært opp historiske kilder som levninger og kulturminner. Her ønsker vi en bredere behandling av bruken av berettende kildemateriale og forskningsetikken i forhold til bruken av fortidige aktørers ytringer. Hvordan skal respekten for historiske aktører og deres ytringer ivaretas? Hva med privatlivets fred for mennesker som ikke kan forsvare seg fordi de er døde? Hva er etisk høyverdige tolkninger av f.eks. brevmateriale? Hvordan skal man forholde seg overfor klausulert materiale? Kan fortidens begreper om privatliv, krenkelser, ære osv., rettferdiggjøre eller umuliggjøre fremforskning av viktig kunnskap? Er dagens forståelse av disse begrepene tilstrekkelig for å vurdere fortidige kilder på en respektfull måte? Det er på dette feltet de fleste humanister møter hverdagsdilemmaene når det gjelder forskningsetisk forsvarlig kildebruk. Her trengs en mer konkret og detaljert tilnærming.

DEL D ORGANISERING OG FINANSIERING

Del D var tidligere avgrenset til oppdragsforskning, men er nå utvidet til å dekke mer overordnede spørsmål om styring og uavhengighet i 39) Samarbeidsprosjekter og 40) Brukermedvirkning. Her er det også nytt punkt om 44) Publiseringsetikk. I denne delen er forskningsinstitusjonenes ansvar for forskningsetikk i større grad vektlagt og presisert enn i tidligere utgaver.

DEL E FORSKNINGSFORMIDLING

Del E er gjennomarbeidet, men ikke vesentlig forandret.

Senter for vitenskapsteori mener:

Denne delen dreiar seg om meir enn forskingsformidling i streng forstand, også om bruk av forskning som grunnlag for politiske avgjerder. Forslag: Endre tittel under E frå Forskningsformidling til Forskningsformidling og politikktutforming.

Retningslinjene kunne ha bruk for eit eige punkt om forskarens rolle som ekspert i samanhengar der politikk blir utforma (ulike offentleg oppnemnde utval, utgreiingsoppdrag o.l.). Forslag til nytt punkt 51 under E: 51. Deltagelse i politikktutforming.

Forskere blir jevnlig invitert til å gå inn i ekspertroller i politikktutforming, for eksempel som leder eller medlem i utredninger, utvalg og komitéer. Forskere må reflektere over hva en slik rolle innebærer, og skille mellom offentlige anliggender og personlege meninger på en slik måte at man ikke underminerer andres tillit til en selv som forsker.

Generelle merknader

Det psykologiske fakultet mener:

Fakultetet meiner det er viktig å halda jamt fokus på forskningsetiske problemstillingar, både for å sikra kjennskap til desse i student- og forskingsmiljøa, men også for å sikra at retningslinene lev og blir utvikla slik at dei femner om nye spørsmål som dukkar opp.

Høyringsnotatet er etter vårt syn, eit godt dokument. Det psykologiske fakultet har ingen kommentarar eller framlegg til endringar.

For å sikra kjennskap til og kunnskap om forskningsetikk, hadde fakultet gjerne sett at alle grupper tilsette ved UiB, fekk tilbod om systematisk opplæring i forskningsetikk. Informasjonen er i stor grad tilgjengeleg på nettsidene til UiB, men ei meir tilpassa trening av dei tilsette, hadde vore nyttig. Fakultetet kjenner ikkje til at det finst noko e-læringskurs om forskningsetikk, slik det gjer i høve nærskylde tema som personvern og datatryggleik. UiB har lenge fokusert særleg på Personvernportalen og RETTE-systemet i samband med innføringa av GDPR. Forskningsetikk har kanskje blitt nedprioritert til fordel for dei meir juridiske sidene knytt til forskning?

Det juridiske fakultet mener:

Jus og etikk

I utkastet til nye retningslinjer er skillet mellom juss og etikk søkt presisert. Dette er en tanke som fakultetet i utgangspunktet er positiv til, men den er svært krevende å få til. I ulike lovtekster henvises ofte til etiske normer, og også på andre måter vil etiske vurderinger ofte inngå i rettsreglene. Etiske og rettslige normer er dermed i mange tilfeller vevd sammen. Normalt spiller dette mindre rolle siden normene er sammenfallende, men særlige spørsmål oppstår der hvor de avviker. Det bør avklares hvordan dette skillet er tenkt håndhevet av forskningsinstitusjonenes redelighetsutvalg. Videre kan retningslinjene gjerne klargjøre hva som skal være konsekvensene i de tilfellene hvor en gitt handlemåten er lovlig ut fra de rettsreglene som gjelder, men likevel innebærer brudd på forskningsetiske normer.

Detaljer av retningslinjer

Umiddelbart fremstår presisering og detaljering av retningslinjene som et ubetinget gode. Imidlertid kan dette skape en risiko for at institusjonene må konkludere med brudd på anerkjente forskningsetiske normer i situasjoner enn i dag. Institusjonene har etter loven plikt til å behandle alle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Et omfattende sett av normative retningslinjer for god praksis kan være konfliktfremmende og virke hemmende på institusjonens kapasitet og mulighet til å skape undring og refleksjon om hva som er god forskningspraksis. Slik sett kan altså en nedfelling av forskningsetiske retningslinjer for typetilfeller der man egentlig ikke har tenkt at normbrudd skal ha noen konsekvenser virke mot sin hensikt. Det anbefales at NESH tydeliggjør hva som er retningslinjer som ikke kan/bør/må brytes og hva som er mer ideelle anbefalinger. Et illustrerende eksempel på utfordringene knyttet til skillet mellom rettsregler og etiske normer er knyttet til retningslinje nr. 14. I den nærmere forklaringen står det at det «forskningsetiske samtykket til deltakelse i forskning kommer i tillegg til det eventuelle juridiske kravet om samtykke som en av flere mulige lovhjemler for behandling av personopplysninger». Gitt de mange rettslige kravene som stilles til et samtykke, er det et begrenset rom for et eget «forskningsetisk samtykke» med en selvstendig funksjon.

De juridiske spørsmålene knyttet til personvern og vitenskapelig uredelighet skal flyttes bak i et appendiks. Vi har ingen innvendinger mot dette, men ber om at appendikset følger saken videre.

Senter for vitenskapsteori mener:

Samfunnsansvar. Dei reviderte retningslinjene manglar eit eige punkt om samfunnsansvar og globalt ansvar slik vi finn det i "Generelle forskningsetiske retningslinjer" pkt. 12 og 13, og i NENTs retningslinjer pkt. 1-3. Forskingas breiare samfunnsansvar er nemnt på s. 5 utkastet, men er ikkje tilstrekkeleg utmeisla i andre delar av dokumentet. Med den noverande kapittelinnendinga A-E høyrer ikkje samfunnsansvar naturleg heime i nokon av delane. Snarare er det slik at samfunnsansvar med noverande inndeling blir fragmentert og spreidd under fleire av kapittelinnendingane. Forslag: Etter mønster av NENT, men tilpassa forskingsaktivitetane i samfunnsvitskap og humaniora, vert det utarbeidd eit nytt delkapittel A med eigne punkt om samfunnsansvar og globalt ansvar. Øvrige kapittel vert realfabetiserte tilsvarande.

Kvalitet. Det blir sagt innleiingsvis i utkastet (s. 4) at "Alle de vitenskapsinterne normene skal regulere forholdet mellom forskere og sikre forskningens kvalitet". Fleire stader i utkastet vert det deretter stilt opp ei motsetning mellom forskingskvalitet på den eine sida og eksterne forskingsetiske normer på den andre, der ytre normer i bisetningar blir vurdert som moglege trugsmål mot forskingskvalitet, t.d. på s 5 "Forskning skal være *relevant* for ulike aktører i samfunnet, men uten at det går på bekostning av kvalitet og forsvarlighet." eller under Brukermedvirkning: "Formålet er å bedre forskningens kvalitet og relevans, men det kan oppstå forskingsetiske utfordringer, for eksempel knyttet til konfidensialitet, habilitet og interessekonflikter."

Motsetninga er unødvendig ettersom forskingskvalitet er det overordna målet. Perspektivet bør heller vere at samfunnsrelevans, brukarmedverknad, samfunnsansvar i breid forstand, omsyn til andre kunnskapsberarar og kunnskapsformer, kan bidra til å heve kvaliteten på forskinga og skal inkluderast når så er tilfelle. Dette er særleg viktig i tilfelle for forskning på omdiskuterte saks- og politikkområde der forskingsresultat vil kunne ha innverknad på samfunn og individ, særleg på svake grupper (t.d. forskning på asylsøkjjarar, fengselsinnsette eller økonomisk svakstilte grupper). I slike tilfelle gjeld kommunikasjonsansvaret meir enn tradisjonell forskingsformidling, og bør formulerast som eit ansvar for dialog. Dette samstemmer med merknaden om samfunnsansvar ovanfor (1), og tek innover seg skiftet frå einvegskommunikasjon til tovegskommunikasjon som ein har sett i relevant faglitteratur og i praksis dei siste 35 åra. Forslaget om å leggje til følgjande formulering under pkt 46: "Der hvor forskning kan ha direkte innvirkning på individer og samfunnsgrupper, hvor forskningen utgjør fare for risiko eller belastning, og særlig for svakstilte og sårbare grupper, påligger det forskere et særlig ansvar. Dette ansvaret angår primært klar og tydelig kommunikasjon, med muligheter for tilbakemelding fra angjeldende parter, omkring forskningens karakter og mulige implikasjoner. I enkelte tilfeller kan dette ansvaret også omfatte utforming av forskningsspørsmål og forskningsdesign. "Ei slik formulering vil knyte ansvar for kommunikasjon til dei føregåanda punkta 25, 27 og 30.

Sentrale termar som forskar og forskningsinstitusjon bør definerast i dei nye retningslinjene. Her finst brukbare forelegg i 2016-versjonen av NESH, samt i forskningsetikklova).

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap mener:

Instituttet ønsker at det utarbeides en eksempelsamling der forskningsetiske dilemmaer konkretiseres. Det ville være en stor hjelp både i eget forskningsarbeid og ikke minst i undervisningen av studenter på ulike nivå.

Generelt synes vi dokumentet er for mye preget av samfunnsvitenskapelig tenkning og i for liten grad tar opp etiske problemstillinger knyttet til humaniora og kunstfagene. Humanistisk forskning legger vekt på kontekst, hermeneutisk tolkning og kvalitativ analyse og retningslinjene behandler i liten grad dette. Især den historiske/kulturhistoriske forskningen kan i begrenset grad skape sine egne kilder, og tolkning av data produsert for andre formål vil være en vanlig arbeidsform som skaper andre

etiske dilemma enn forskning på levende kilder med problemstillinger som er instrumentelle i forhold til det konkrete prosjekt.

Institutt for sosialantropologi mener:

Høringsnotatet har en tydelig slagside når det gjelder hva slags forskningsmetoder som nevnes, og implisitt aksepteres. Instituttet peker på at deltakende observasjon som metode ikke er nevnt og at høringsnotatet dermed gjør antropologenes primære metode til et slags metodologisk unntak. Instituttet påpeker at det er viktig at etnografiske tilnæringsmåter som deltakende observasjon blir anerkjent i notatet som en legitim samfunnsvitenskapelig metode.